

Pohjalainen

N:o 173:3 – 8.11.1900

Siirtolaisuuden syyt.

Viime keskiwiikkona piti maisteri O. Groundstroem esitelmän siirtolaisuudesta Taloustieteellisen seuran kokouksessa Helsingissä. Esitelmänpitäjä, joka on valtion antaman kannatusten avulla käynyt tutkimassa siirtolaisuuden syitä ja seurauksia etupäässä Pohjanmaalla, esitti U. S:n mukaan pääasiallisesti seuraavaa:

Jo menneinä vuosisatoina on ollut huomattavana siirtolaisuutta Ruotsiin (Wärmlantiin), Wenäjälle (Twerin tienoille) ja Amerikkaan (Uuteen Ruotsiin), mutta se oli tilapäistä. 1700-luvulla alkoi jonkinmoinen siirtolaistulwa suuntautua Jäämeren rannikolle. Wenäjällä on suomalaisia siirtolaisia warsinkin Pietarissa, Riiasa, Warsovassa, Odessassa y.m. kaupungeissa. Noin kaksi kolmatta osaa heistä palaa kuitenkin ansioiltaan kotimaahan. Pietarissa on enin määrä pysyväisesti asettuneita suomalaisia; sikäläisen suomalaisen seurakunnan väkiluku nousee nykyään 30,000 henkeen. – Tämä siirtolaisuus itäänpäin on melkoisessa määrässä vaikuttanut Itä-Suomen kulttuurioloihin.

Pohjois-Jäämeren rannikolle lähtee vuosittain siirtolaisia etupäässä Lapin, Kemin ja Oulun kihlakunnista. Päämääränä heillä on kalastus Jäämerellä Norjan valtion alueella; mutta lain mukaan eivät he itsenäisesti saa tätä harjoittaa, vaan on heidän ruwettava norjalaisten weneenisäntien rengeiksi, saaden heiltä kuitenkin hyviä palkkoja. Lähtö tapahtuu maaliskuun keski-paikoilla ja matka suuntautuu Wesisaareen joka on sikäläisen turskanpyynnin pääpaikka. Keski-kesän aikana kalastuksen loputtua palataan Lapin tai Kuolan Kemin kautta. Tämä siirtolaisuus oli ennen wilkkaampi kuin nykyään, jolloin Pohjanmaan metsänhakkuu sekä Amerikkaan siirtyminen on kääntänyt huomion toiselle taholle. Suurin oli siirtolaisten määrä nälkävuosien 1867 ja 1868 aikana. Mitään ystävällistä suhdetta ei norjalaisten ja suomalaisten välillä ole olemassa mainitun suomalaisten kalastusoikeutta polkewan lakimääräyksen johdosta.

Melkein samanaikaisesti on tapahtunut siirtyminen venäläiselle Muurmanninrannikolle, jossa nykyään on kymmenkunta kylää. 1882 oli sikäläisten suomalaisten lukumäärä 800 henkeä.

Siirtolaisuuden syyt.

Viime keskiwiikkona piti maisteri O. Groundstroem esitelmän siirtolaisuudesta Taloustieteellisen seuran kokouksessa Helsingissä. Esitelmänpitäjä, joka on valtion antaman kannatusten avulla käynyt tutkimassa siirtolaisuuden syitä ja seurauksia etupäässä Pohjanmaalla, esitti U. S:n mukaan pääasiallisesti seuraavaa:

Jo menneinä vuosisatoina on ollut huomattavana siirtolaisuutta Ruotsiin (Wärmlantiin), Wenäjälle (Twerin tienoille) ja Amerikkaan (Uuteen Ruotsiin), mutta se oli tilapäistä. 1700-luvulla alkoi jonkinmoinen siirtolaistulwa suuntautua Jäämeren rannikolle. Wenäjällä on suomalaisia siirtolaisia warsinkin Pietarissa, Riiasa, Warsovassa, Odessassa y. m. kaupungeissa. Noin kaksi kolmatta osaa heistä palaa kuitenkin ansioiltaan kotimaahan. Pietarissa on enin määrä pysyväisesti asettuneita suomalaisia; sikäläisen suomalaisen seurakunnan väkiluku nousee nykyään 30,000 henkeen. – Tämä siirtolaisuus itäänpäin on melkoisessa määrässä vaikuttanut Itä-Suomen kulttuurioloihin.

Ruotsiin on siirtynyt väkeä pääasiallisesti Ahvenanmaalta ja Pohjanmaalta. Vielä nykyään lähtee sinne paljon pohjalaisia laivanrakennus-, saha-, metsänhakkuu, kaiwos- ja rautatientöihin.

Norrlannin edistywä wiljelys ja sitä myöten liisäytyvä työväen tarve myöskin osaltaan houkuttelee maastamme wäkeä. Wuonna 1890 oli suomalaisia Wärmlannin maakunnassa 20,000 henkeen.

Mutta yleensä tarkoitetaan siirtolaisuudesta puhuttaessa Amerikkaan menoa.

Tähän asti on luultu, että ensimmäiset warsinaiset Amerikkaan siirtymisilmiöt owat etsittäwät Norjasta 1860-luwulla. Mutta niiden kansa yht' aikaisesti, kenties aikaisemminkin on wäkeä Suomesta siirtynyt Atlantin toiselle puolelle. Tiedetään nimittäin, että Kokkolan maaseurakunnasta tapahtui siirtymisiä vuosina 1865-66 ja Munjalasta 1869. Mutta huomattawa on, että nälkävuosina 1867-68 ei joukkosiirtymisiä ole huomattu.

Warsinaisesti alkawat Amerikkaan muutot 1870-luvulla, etupäässä Ruotsalaiselta Pohjanmaalta, mutta myös suomalaisilta rannikkoseuduilta. Myöskin Laihialta, Isosta- ja Wähästä-Kyröstä, Ilmajoelta, Nurmosta, Lapualta, Kuortaneelta sekä Ähtäwän- ja Purnonjokien väliseltä alueelta tiedetään wäkeä tällöin siirtyneen Amerikkaan. 1880-luvulla tulevat edellä mainittujen siirtymäpaikkojen lisäksi jotkut kunnat pohjoisella Pohjanmaalla, ja 1890-luvulla on ”Amerikantauti” yleinen koko Pohjanmaalla. – Myöskin Ahvenanmaalta – sekä manterelta että saarilta – Turun saaristosta, Merikarvialta, Parkanosta ynnä joistakuista muista Lounais-Suomen pitäjistä siirtyy wäkeä Amerikkaan. Jos siis haluaa rajawiiwalla erottaa muusta Suomesta ne osat maata, joista asukkaita vuosittain siirtyy Amerikkaan, on se wedettävä Huittisista Wiitasaaren kautta Oulunjärwelle, sieltä itärajalle ja lopuksi Ruotsin rajalle.

Siirtolaisuus 1870-luvulla oli kuitenkin enemmän tilapäistä. Taloudelliset olot olivat nimittäin suurimpana osana 70-lukua erittäin edulliset; metsänhakkuulla oli silloin loistopäiwänsä. Eri vuosikymmenien kesken jakautuu siirtolaisuus wäestön 80 vuoden kuluessa seuraavalla tavalla:

1870–79:	10–12–15,000
1880–89:	50,000 ja
1890–99:	60.000.

Nykyään oleskelee suomalaisia siirtolaisina Amerikassa noin 100,000 henkeä, joiden lisäksi tulee merillä kulkewia noin 2,000. Niin pieneen

maahan kuin Suomeen nähden on luku werrat-
tain suuri. Huomattava seikka kuitenkin on, että suurimmalla osalla on lähtiessään aikomus palata jonkin werran ansaittuaan takaisin Suomeen, ja suuri osa heistä ennemmin tai myöhemmin sen tekeekin; wiime 30 vuoden kuluessa on 100 hengestä palannut kotimaahan 50.

Kuitenkaan ei maasta täten syntywä wäestön wäheneminen tuottaisi mitään tuntuvia häiriöitä taloudelliseen elämäämme, jos se tasaisesti jatkautuisi maan eri osien kesken. Mutta näin ei ole laita. Suurimman osan saa nimittäin kärsiä Pohjanmaa.

1870-luvulla ei siellä kuitenkaan vielä suu-
remmassa määrässä tunneta tällaisia häiriöitä. Mutta wäestön lisäytyminen on hidasta, muutamilla harvoilla seuduilla wäestö wähenekin. 80-luvulla on Waasan läänin 84 kunnasta wäestön wähenemistä huomattawana 21:stä; niistä 5 suomalaista. 1890-luvulla huomataan wähenystä 9 kunnassa; 17:ssä kunnassa pysyi wäkiluku likimäärin muuttumattomana. Sen sijaan eräistä pitäjistä (Mustasaaresta ja Lappfjärdistä), joissa 1870-80 wäkiluku oli wähentynyt, se 90-luvulla on kaswanut sisäänmuutoista osaksi lähikunnista, osaksi Amerikasta. Sama ilmiö on huomattawana myös useissa suomalaisissa kunnissa.

Jossakin määrin on wäestön wähenemiseen Pohjanmaan pitäjissä vaikuttanut myöskin kaupunkiin siirtyminen. Mutta tätä on kenties vielä suuremmassa määrässä tapahtunut maan muissa osissa, ja kun syntymissuhteet Pohjanmaalla owat erittäin edulliset, woi päätekiäksi wäestön wähenemiseen siellä ottaa juuri Amerikkaan siirtymiset.

Mitä eri sukupuolten Amerikkaan siirtymiseen tulee, niin waihtelee se eri paikkakunnilla. Toisilla saattaa miesten luku olla kaksi kertaa niin suuri kuin naisten; toisilta jälleen lähtee enemmän naisia. Itään nähden siirtyy maasta juuri työkykyisin osa wäestä. Wuosina 1882-99 oli siirtolaisista 78% 16-40 ikävuosien välillä olevia.

Tämä seikka saa aikaan ikäwiä taloudellisia haittoja Pohjanmaalla. Miespuolisesta wäestöstä jäävät kotiin useissa paikoissa waan lapset, keskenkaswuiset pojat ja wanhukset. Kunnollista palveluswäkeä on näin ollen waikea saada. Sen ohessa teollisuuslaitoksissa ja tukkitöissä tarjona olewat edulliset palkat owat omiaan houkuttelemaan työkykyistä wäestöä maatyöstä. Sitä

paitsi Pohjalainen rakastaa wapaata ja mukawata elämätä; hän antautuu kernaammin mäkitupalaiseksi kuin rupeaa rengiksi. Mäkitupalaisella on yleensä werona 1-2 wiikon työ talon ruoasta tai 10-20 mk rahaa. Asunnonwuokraa on sitäpait-si tawallisesti 5-6 mk. Torppia ei Pohjanmaalla paljo ole, paitsi Etelä-Pohjanmaan suomalaisissa pitäjissä. Talolliset mielellään yhdistävät torpan maat wiljelyksiinsä; ja toiselta puolen taas pohjalaisen vapautta rakastawa luonne ei sitoudu torpparikontrahtien ahtaisiin ehtoihin.

Pojan asema pohjalaisessa perheessä on tukala ja omiaan kiihottamaan matkahalua. Sen sijaan että renki saa työstään käteistä rahaa, on hän enimmäkseen rahatonna; päivätyöläisen helppoon työhön werraten hänen työntekonsa on orjan raatamista. Äiti usein hänen matkahaluaan kiihottaa: ”Onhan se isäkin ollut Amerikassa...” Ja niin lähtee warakkaiden talojen nuoria miehiä summamääriä Amerikkaan.

Asiain näin ollen rannikolla saa perhe – tai sen jälellä olewat jäsenet – itse wiljellä maataan. Sisämaassa kuitenkin yleisesti käytetään palkattua väkeä.

Pohjanmaalla nainen toimittaa maatöitä yhtä kunnollisesti kuin mies. Usein otetaan naisia ja hän saa naisellisten töittensä ohessa tehdä kaikenlaisia miehen töitä. (Halonhakkuun hän sentään kernaammin jättää miehille, samaten maanwiljelyskoneiden kyttämisen.) Pohjois-Pohjanmaalla naiset eivät juuri toimi miesten töissä.

Koneiden käyttö sentään jossakin määrin vähentää miesten tarvetta, warsinkin niittywiljelyksessä. Työkykyisen mieswäestön puute häwittää kuitenkin talon warallisuutta ja tuo mukanaan epäterweellisen naiswallan.

Mitä palkkoihin tulee, owat naisen palkat säännöllisesti pienemmät kuin miehen. Esitelmänpitäjä esitti kokoamiaan tilastollisia tietoja palkkojen suuruudesta eri osissa Pohjanmaata. Mutta päiwä- ja vuosipalkan on useissa paikoin, warsinkin suomalaisissa pitäjissä työntänyt tieltään urakkapalkka. Isännät maksawat päiwäläisille palkkaa kynnöstä waoittain, ojittamisesta ojittain, niittämisestä ruoittain j.n.e. Wielä wiikopalkkaakin käytetään usein.

Enemmän kärsii wäenpuutteesta uutiswiljelys. Siinä eiwät koneetkaan auta. Ylimarkissa, Närpiössä, Isossa-Kyrössä, Betelissä y.m. on suuri määrä suomaita, mutta ei ole wäkeä niitä perkaamaan. Alawetelissä esimerkiksi uutiswiljelykset owat pienemmät kuin 20 vuotta sitten.

Siirtolaisuuden kautta ei tosin yhtään taloa, tuskin torppaakaan ole tullut kokonaan autioksi; siirtolaiset lähettävät vuosittain suuria rahamääriä maahan, joilla parannetaan taloja, hankitaan koneita j.n.e. mutta kaikesta tästä huolimatta owat siirtolaisuuden seuraukset warsin raskaat. Metsän hakkuut ja tukkityöt wiewät nekin paljon woimia. Maanwiljelyksellä on siis monta waikeutta vastaan taisteltava.

Suomalaiselta Etelä-Pohjanmaalta, missä on paljon tilatonta wäestöä, ei kuitenkaan jonottawassa määrässä siirry wäkeä Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalle. Tämä osottaa, etteiwät epäedulliset maanomistusolot aiheuta siirtolaisuutta, kuten on wäitetty. Maastamuuttajista on talollisia 25-27%, mäkitupalaisia ja tilattomia sitä vastoin 18-23%.

On huomattu, että eräät seikat kotimaan oloissa wisseinä ajankohtina synnyttävät siirtolaisuudessa erityisempää laajuutta. Sellainen ajankohta oli 1880-luwun alussa, jolloin perehtymättömyys uuteen asewelwollisuuslakiin sai nuoria miehiä joukoittain siirtymään Amerikkaan. Mutta kauwan ei kestänyt, ennenkuin uuden lain edut tultiin tuntemaan. Niinpä jo vuonna 1884 oli siirtolaisuus pienempi kuin moniin aikoihin. 1890-luvulla on ollut kaksi huippukohtaa siirtolaisuuden ketjussa. Ensimmäinen oli vuosina 1892-93, jolloin maasta muutti 6,000. Mainittuina vuosina oli nimittäin huono heinäntulo, joka pakotti suuressa määrässä vähentämään karjan lukua. Halloja myöskin sattui pahoja. Huono vuosi tuli warsinkin Korsholman, Lapuan ja Ilmajoen kihlakunnissa Waasan lääniä sekä useissa paikoin Oulun lääniä. Toinen huippukohta oli 1899. Silloin siirtyi maasta wäkeä enemmän kuin koskaan ennenm 12,100. Wuodentulo oli mainittuna vuonna hywä, ja taloudellinen asema kukoistawa. Syynä siihen, miksi silloin niin suuressa määrässä kansalaisia jätti isänmaansa, olivat waltiolliset hallat.

Tekstin puhtaaksikirjoitus ja taitto:

Siirtolaisuusinstituutti

<http://www.migrationinstitute.fi>

Alkuperäistekstit haettavissa

Historiallisesta sanomalehtikirjastosta osoitteessa:

<http://digi.lib.helsinki.fi/sanomalehti>

Yksittäisen lehden numero löytyy helpoimmin
sivuston **selailu**-toiminnon kautta.

Kansalliskirjaston DIGITOIDUT AINEISTOT

Suomeksi | På svenska | In English

Etusivu

Sanomalehdet

Pienpainatteet

Aikakauslehdet

Muut tietokannat ja verkkoaineistot

Pikahaku

Hae

HISTORIALLINEN SANOMALEHTIKIRJASTO

Pääsivu

Selailu

Haku

Tarkennettu haku

Artikkelihakemisto

Palaute

Tervetuloa tutustumaan Suomen historiaan ja menneeseen
aikaan vanhojen sanomalehtien kautta!

för Helsingfors och L